

Polinszky 90

2012. március 19.

POLINSZKY 90

90 éve született Dr. Polinszky Károly,
a Veszprémi Vegyipari Egyetem alapítója

Veszprém, 2012. március 19.

Kiadó: Veszprémi Vegyészekért Alapítvány
www.vvalapitvany.hu

Szerkesztő: Tomanicz Éva

Tördelő: Korbély Ildikó

Nyomdai kivitelezés:
GMN-COLOR Digitál Kft
1047 Budapest, Baross u. 11-15.
Telefon: +36-1-370-2618
www.gmn-color.hu

Tartalomjegyzék

Dr. Friedler Ferenc, a Pannon Egyetem rektorának köszöntője	5. oldal
Benedek Pál: Polinszky Károly r. tag emlékezete	7. oldal
Egy egyetem születése	15. oldal
Beszélgetés Benedek Pállal	20. oldal
Tíz éves a Veszprémi Vegyészekért Alapítvány	29. oldal

Polinszky Károly emlékére

Polinszky professzor úr fiatal korától kezdve akadémiai és egyetemi szervezetek alapítójaként vált ismertté. Az általa létrehozott szervezetek működését folyamatosan nyomon követte függetlenül attól, hogy milyen pozíciót töltött be, tanácsaival és kapcsolatrendszerével segítette azokat. Hasonlóan élvezte a professzor úr támogatását egyetemünk is, ami ennek köszönhetően minden eddigi viharos időszakot átvészelve folyamatosan fejlődött.

A Kossuth-díjas vegyészmérnökre, kiváló oktatáspolitikusra tisztelettel emlékezünk, aki Veszprémet a vegyipari oktatás és a kutatások központjává tette az általa alapított intézményeken keresztül. A városban és környékén fontos kutatási bázisként működött a Nehézvegyipari Kutatóintézet és a Pannon Egyetem jogelődje, a Veszprémi Vegyipari Egyetem, mely mai szervezetünk alapja és példája, valamint az általa két ciklusban vezetett Műszaki Kémiai Kutatóintézet. Egyetemünkön dékán, majd rektor volt. Az 1950-es években hazánk néhány kémikusa humorosan, de sok szeretettel a Veszprémi Vegyipari Egyetemet Károly Egyetemnek nevezte. Veszprémi munkájával párhuzamosan a Nehézipari Minisztérium nehézvegyipari igazgatóságának (főosztályának) vezetője volt, és 1955-1956-ban a Magyar Tudományos Akadémia elnökségi titkárságát is vezette. A hetvenes években művelődésügyi, majd oktatásügyi miniszterként szolgálta a hazai oktatást, kezdeményezésére vezették be a felsőoktatásba többek között a központi felvételi rendszert. A professzor úr 1981 és 1987 között Budapesti Műszaki Egyetem rektora is volt. A műszaki felsőoktatás nemzetközi szaktekintélyeként és kiváló vezetőként emlékezünk rá ma is.

Lépést tartott a fejlődéssel, sőt, megelőzte korát, innovatív ötleteit az oktatásban és a kutatásban egyaránt sikerre vitte. Ma is példaértékű, ahogyan ötleteit kollégáival megbeszélte, közösen eldöntötték, majd együtt, határozottan és következetesen véghezvitték azokat. Az ő idejében alakult ki az a sok éven át tartó, és az akkori kis egyetemen jól működő gyakorlat, hogy az egyetem professzorai, vezetői az egyetemi menzán vacsora közben naponta megbeszélték az egyetem ügyeit, és mindig egyetértésre jutottak.

Szerencsésnek tartom magam, hogy Polinszky professzorral kapcsolatba kerülhettem, és a rövid idő alatt is sokat tanulhattam tőle. Kezdő vezetőként a '90-es évek elején a MÜKKI igazgatótanácsában a professzor úrral egymás mellett ültünk. A néha viharos tanácskozásokon gyenge egészségi állapota miatt úgy tűnt, nem követi a tárgyalás folyamatát, azonban mielőtt a vita félrecsúszott volna,

jelentkezett, és két mondattal visszaterelte a megbeszélést a helyes mederbe. Ez igazolta számomra a kiváló vezetői képességét, amit betegen is tudott gyakorolni. Egyik alkalommal bejött az irodámba, és így szólt: „Leszel te még rektor a Veszprémi Egyetemen!”. Ez akkor nagyon meglepő volt számomra, azt válaszoltam, hogy nem is lehetek, mert nem szerepel a terveim között. Erre azt mondta, hogy életében személyi kérdésben csak egyszer tévedett. Mindezek alapján nagy öröm ért, amikor kiderült, hogy Polinszky-díjat kapok. Büszke vagyok arra, hogy az általa alapított egyetem rektora lehetek.

Dr. Friedler Ferenc

Benedek Pál Polinszky Károly r. tag emlékezete

Karcsi baba 1922. március 19-én látta meg a napvilágot szüleinek budapesti, József utca 36. II. em. 1. sz. lakásában. Néhány nap múlva a Károly névre keresztelték. A fiúcska egészségesen fejlődött, elvégezte az elemi iskola négy osztályát, majd szülei a belvárosi Eötvös József reáliskolába írtatták, ahol végig a B osztályba járt, jeles tanuló volt. Tagja, majd ifjúsági elnöke volt a bélyeggyűjtő körnek. A kör a harmincas évek közepén bélyegkiállítást szervezett, amelynek megnyitóját a rádió Budapest I élő adásban közvetítette. Ennek során Karcsi beszédét is közvetítették. Ez volt első szereplése a szélesebb nyilvánosság előtt.

1.

Eljött az érettségi ideje. Az írásbeli előtti napon Székely tanár úr sejtetni engedte, hogy mi lesz a magyar írásbeli témája. „Arany János balladáinak nótalakjai”. Karcsi emlékezett arra, hogy az előző tanévben erről a témáról az egy évvel idősebb B. P. tartott előadást az önképzőkörben. Délután telefonált neki, találkoztak, Karcsi átvette az előadás kéziratát, majd elmondta, hogy ő is a Műegyetemre készül vegyésztechnológusoknak. Benedek Pál, mint első éves vegyésztechnológus hallgató néhány jó tanáccsal látta el a leendő gólyát. Megállapodtak abban, hogy az évnyitó napján és az első tanítási napon együtt mennek át a József utcából a Műegyetemre, hogy Karcsinak ne kelljen keresgélnie az aulát, a tantermeket, a questurát és a könyvtárat. Akkor még egyikük sem tudta, hogy közös reggeli útjuk az egyetemre 1944. május 15-ig minden tanítási napon megismétlődik majd. Ezek a séták a kölcsönös információátadás és tapasztalatszerzés órái voltak, egy meg nem szűnő barátság kezdete. Karcsinak könnyen ment az egyetem. Pótmunkát keresett és talált. Például gimnáziumot végzett, ám grafikai alfabetikus gépészmérnök hallgatókat korrepetált ábrázoló geometriából. Visszajárt az Eötvös reálba hetenként kétszer és kémiai gyakorlatokban segédkezett Krausz tanár úrnak.

Nemsokára komolyabb feladatot talált magának. Nem volt ugyanis magyar nyelvű tankönyv a vegyésztechnológus curriculum tantárgyaihoz. Karcsi nemcsak

rábeszélte Vuk, Plank, illetőleg Lányi professzort arra, hogy írja meg könyvben tantárgyának anyagát, hanem arról is gondoskodott, hogy ezek tankönyvként megjelenjenek mint Molekula könyvek. Ez volt Karcsi számára a tankönyvírás és tankönyvkiadás első iskolája. Amikor harmadéves volt, Putnoky professzor úr gyakornokként magához vette, és Karcsi csősz lett az első éves laborban, ahol két évvel korábban még ő volt a diák. A diploma megszerzése után tanársegéddé lépett elő, hogy aztán egy kellemes nyár után, 1944 őszén bevonuljon újoncnak a m. kir. Honvédség vegyvédelmi alakulatához. A karácsony Komáromban érte ezt az alakulatot, ám Karcsi ezt megelőzően néhány napos szabadságra visszajött a szülői házba. Az ostromgyűrű bezárult és Karcsi már nem tudott visszamenni alakulatához. Így aztán nem jutott nyugatra és malenkij robotra sem invitálták keletre, mert menedéket adott a József utcai szülői ház, amelyben huszonkét évvel korábban született. Hol a padlás, hol a szenespince adta a menedéket a katonaszökevényeket kereső honvéd-, majd nyilaskommandók elől, amelyeknek nyílt parancsuk volt a katonaszökevények helyszíni felkoncolására.

Néhány háztömbbel arrébb B. P. is átélte a szenespince-szindrómát. Aztán január 17-én, egy nappal azután, hogy a fehér hőköpenybe burkolózott szovjet katonák elérték a Körutat, felbátorodott és óvatoskodva átosont a József utca 36-ba, hogy hírt kapjon a szülőktől Karcsiról. De hát ő maga volt ott, épen, egészségesen és szabadon. Hosszan tartó, kölcsönös élménybeszámoló következett mindkettőjüktől, Rózsi néni – Karcsi édesanyja – lángost sütött, a gázszolgáltatás ugyanis a harcok alatt is zavartalan volt. Ekkor jött elő B. P. a lángeszű ötlettel, hogy mindketten menjenek le Szegedre, ahol nem volt ostrom és normális élet folyt az egyetemen is. Karcsi nem állt kötélnek. Másnap szolgálattételre jelentkezett a Műegyetem Mezőgazdasági Karának Szentkirályi utcai épületében Dobi professzornál, aki a Műegyetem aktív rektora volt. A szolgálatra azonban csak később került sor, valamikor márciusban, amikor már Budán a Kémiai épületbe be lehetett jutni. Nem a Gellért téri kapun keresztül, mert ott a bejáratot egy szovjet légelhárító ágyú foglalta el, hanem a központi épületből egy földalatti folyosón át. Karcsi megtalálta Putnoky professzor urat, aki azzal a meglepő hírrel fogadta legfiatalabb tanársegédét, hogy már nem is az ő tanársegéde, hanem Varga professzor úré, mert Varga az utóbbi hónapok eseményei miatt aszi nélkül maradt. (Nyúl tanár úr agyhártyagyulladásban megbetegedett, Gáspár tan. seg. a hadsereggel nyugatra került. Balanyi Pista elesett a Buda-környéki harcokban, és Soós „golya” még nem került elő a Dunántúlról). Varga szeretettel fogadta Karcsit és jelezte, hogy őt, mint tanszemélyzetének legidősebb tagját adjunktusi kinevezésre terjeszti elő. Karcsi még néhányszor átment a Mancsi hídon a Műegyetemre tisz-

telgő látogatást tenni, aztán 1945. május elsejével másodszor is megkezdődött az 1944–45. tanév.

Az oktatás megindításához két dolgot kellett megszervezni. Rendbe kellett szedni Varga előadásaihoz a nagy falitáblákat, valamint ki kellett takarítani és fel kellett szerelni a hallgatói laboratóriumot. Karcsi nemcsak a tanszemélyzetet (Soós, Benedek és Rabó) és a két altisztet (Varga bácsi és Viktor bácsi) fogta munkára, hanem olyan hallgatókat is, akik a Kémiai technológiai gyakorlatok c. tárgy elvégzésében is érdekeltek voltak.

Megindult az oktatás és akkor kiderült, hogy új oktatási igények is születtek. Ilyen volt az esti vegyipari középiskola létesítése a háború miatt elmaradt osztályok számára. Ennek megszervezését és igazgatását – a dolog természete miatt – a Kar legfiatalabb adjunktusára bízta: Karcsira. Ő pedig a Vegyészmérnöki Osztály tanársegédei közül választotta ki azokat, akiket meghívott a tantestületbe. Egy évvel később Zentai Béla, a Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetének főtitkára az esti mérnökképzés ügyében lobbizott. A Műegyetemet akkoriban nem lehetett rávenni esti tagozat létesítésére, ezért egy független intézmény született, az Esti Műszaki Főiskola. Ez az intézmény aztán a vegyész-mérnök-képzés megszervezését Karcsira bízta, ő pedig a Vegyészmérnöki Osztály adjunktusai közül választotta ki azokat, akiket meghívott a tantestületbe. Egy majdan leendő vegyipar szakemberei kaptak kiképzést az Esti Műszaki Főiskolán.

Az embargó is bekövetkezett, ami azt jelentette, hogy a vegyipar elképzelt fejlesztésében nagy szerephez jutott a hazai anyagi és szellemi bázis. Például saját erőből kellett ismert technológiákat lekoppintani, és esetleg eredetieket kidolgozni. Napirendre került az önálló hazai kutatási bázis megteremtése. Vadas Imre, aki az Országos Tervhivatal vegyipari referense volt, ez ügyben Karcsihoz fordult, akit hamarosan megbíztak a Nehézvegyipari Kutató Intézet létrehozásával és vezetésével. Párhuzamosan, más indíttatással a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet megszervezésére Freund Mihály, a kőolaj-finomításban nagy tapasztalattal rendelkező vegyészmérnök, az MTA tagja kapott megbízást, aki ezt az intézményt a Varga-tanszék szomszédságában, az egykori Talajtani Tanszék helyén tudta elhelyezni. Felkérte Karcsit, hogy végezze el az Intézetszervező munkát, igazgató-helyettesi minőségben. A dolgok sűrűsödtek a Gellért téren.

Egy napon megjelent Vargánál Gedeon Tihamér vegyészmérnök, a Magyar Bauxit Rt. fővegyésze, Varga egykori tanítványa. Elmondta, hogy nagyobb, Svájcba menő bauxit-exportról van szó és tisztelettel felkérte Vargát az ún. döntő minta elemzésére. A munkát Varga elvállalta és kiadta Karcsinak, aki annak rendje

és módja szerint megszervezte a tanszék Gellért térre néző laborjában a vagy húsz minta elemzését. Az ügy szépen lebonyolódott és Gedeon Tihámér – fizetésképpen – Varga mindhárom asszisztensét (Károly, Rabó Gyula és B. P.) elvitte vacsorázni, ami abban az adópengős világban igencsak nagy szó volt. Pár nap múlva Varga tanszéki beszélgetésen visszatért a bauxit elemzésére. „A mintákban 25 % nedvesség van és ezt a nedvességet a vasút ugyanannyi pénzért fuvarozza Svájcba, mint az alumínium-oxidot. Meg kell szabadítani a bauxitot a víztől.” Karcsi ellenkezett: „Többe kerül a leves, mint a hús.” „Nem is szárításra gondolok – mondta Varga –, hanem ahidrálásra. Tudjátok, Várpalotán vagy egy lignitahidráló üzem és a nyomás alatt vízgőzzel ahidrált lignitet viszik tovább a gázgyártásba. Próbáld meg, adjunktus úr, ahidrálni a bauxitot a bombában.” Ugyanis bombának becézte Varga az Andreas Hofer gyártmányú húszliteres autoklávot. Karcsi megszervezte a kísérletet, Viktor bácsi értett a bombákhoz, de Karcsi egész idő alatt mögötte állt és instruálta. A kísérlet olyan eredményt hozott, amilyent Varga várt. „Karcsi fiam, most szervezd meg az üzemi kísérletet Várpalotán.” Karcsi megszervezte az egyvagonos üzemi kísérletet, ami a Varga által várt eredményt hozta. Ámde a svájci bauxitszállítmányokon már nem lehetett a módszer alkalmazni, mert a szállítások az embargó miatt elmaradtak. Varga azonban nyughatatlan volt, a labor- és az üzemi kísérletek anyagából doktori disszertációt íratott Karcsival. Ő volt az, aki az 1944-ben végzett egyetemi évfolyamból elsőként szerezte meg a műszaki doktor címet 1948-ban.

2.

És tényleg jött az embargó és a határvár. A soproni Bánya- és Kohómérnöki Kar hallgatói a határvár ellenére is folyvást foglalkoztak és ezt megelégedvén 1948 tavaszán az MDP Politikai Bizottsága a soproni Kar eltelepítését, határozta el, és egyben megbízta Zentai Béla gépészmérnököt, a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete főtítkárát, hogy dolgozza ki az átköltöztetés tervét. Zentai azt javasolta előterjesztésében, hogy a Bánya- és Kohómérnöki Kart helyezték át Miskolcra és ott egy Gépészmérnöki Karral kiegészítve, alakítsák ki a második műegyetemet: a Nehézipari Műszaki Egyetemet. A tervet a Párt Politikai Bizottsága elfogadta, Kossa István PB-tag, a Szakszervezeti Tanács elnökének ellenvéleménye ellenére. Kossa ugyanis azon a tavaszon, az országgyűlési választási kampány idején, azt ígérte veszprémi választóinak, hogy a soproni egyetemet az ő szülővárosába, Veszprémbe fogják áthelyezni. Úgyhogy Zentai megbízást kapott annak vizsgálatára, hogy Kossa választási ígéretének

szellemében nincs-e lehetőség legalább egy vegyipari technikum telepítésére Veszprémbe. Evégre Zentaival együtt leutazott Veszprémbe Szántó György dr. orvos, a Vallás- és Közoktatási Minisztérium Felsőoktatási Főosztályának vezetője, Erdős Péter gépészmérnök, a VKM Felsőoktatási Főosztályán a műszaki felsőoktatás előadója, később közgazdász akadémikus, valamint Bognár Rezső vegyészmérnök, a Budapesti Műszaki Egyetem szerves kémia professzora, később a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára és Károly, az egyetlen e társaságban, aki már tényleg létesített vegyipari technikumot. Kossa István, aki a választásokat követően pénzügyminiszter lett, közölte az expedíció vezetőjével, hogy a Veszprémbe épülőfélben levő Pénzügyigazgatóság épületét felajánlja a leendő technikumnak. Az expedíció azonban Veszprémbe meglepődéssel tapasztalta, hogy a városban már időtlen idők óta működik egy vegyipari technikum. Ebben a városban tehát nem technikumot, hanem – a helyszínelő-bizottság szerint – műegyetemi vegyészmérnöki kart kell létesíteni. Azért tudniillik, mert ennek a közeli Ajka, Pétfürdő, Peremarton, Várpalota vegyipari létesítményei természetes ipari háttérrel adnak. A tervet Károly dolgozta ki és Zentai vitte a PB elé, ahol az – Kossa támogatásával – elfogadásra került. A lebonyolítással a VKM Károlyt bízta meg, kuratori minőségben. Az ő szervezőmunkája eredményeképpen az 1949–50. tanévben megkezdődött az oktatás a Budapesti Műszaki Egyetem Veszprémi Nehézvegyipari Szakán. Az új felsőoktatási intézményt Benke Valéria művelődésügyi miniszter avatta.

A következő évek Sturm und Drang periódust hoztak Veszprémbe. Veszprémbe költözött a Károly vezetése alatt működését éppen megkezdő Nehézvegyipari Kutató Intézet (NEVIKI), amelyet ideiglenesen az egyetem épületének második emeletén helyezett el. De 1952. augusztus 20-án már a NEVIKI és a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet (MÁFKI) új épületét avatta Czottner Sándor nehézipari miniszter. Nem sokkal később Károlyt berendelték az egyébként rövid életű Vegyipari Minisztériumba főosztályvezetőnek. Ez a Minisztérium akkor keletkezett, amikor a Szovjetunióban az SzK(b)P Központi Bizottsága határozatot hozott a vegyipar fejlesztéséről. A Vegyipari Minisztérium volt felügyeleti szerve a két veszprémi kutatóintézetnek és a Veszprémi Vegyipari Egyetemennek is. De Károly nem tudott mit kezdeni főosztályvezetői beosztásával. A minisztérium a Nagy Imre-korszak kezdetével megszűnt és Károly visszament Veszprémbe. Tovább épült az egyetem is, habár az 1953. évi takarékosági program szerint megkurtított tervek szerint.

A Veszprémi Vegyipari Egyetem – a tanárok és diákok közössége – 1956 októberében vált nagykorúvá.

Még egy kémiai kutatóintézet kötötte Károlyt Veszprémhez: a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Kémiai Kutató Intézete. Ezt az intézetet az olaszországi emigrációból négy évtized után hazatért Korach Mór számára alapították. Marci bácsi akkor már idős volt, nem ismerte ki magát e honban, az Akadémia főtitkára pedig Károlyt kérte meg, hogy – másodállásban – segítse és legyen helyettese. Károly szívesen vállalta ezt a megbízást, mert ez visszahozta őt a kutatásba. Ekkor már miniszterhelyettes volt. Életének e korszakában legfontosabb kutató munkatársai a következők voltak: Blickle Tibor, Henszelmann Frigyes, Seitz Károly, Szébenyi Imre, Takács Pál, Törös Róbert, Vajda T.

3.

A hatvanas évek elején (1964) Polinszkyt, a Veszprémi Vegyipari Egyetem tanárát berendelték a Művelődési Minisztériumba. Ezúttal szívesen ment. A rábízott ügyeket elintézte, a minisztériumi légkört elviselte, ápolta kapcsolatait a Pártközpontban, s nemsokára alkalmassá lett a miniszterhelyettesi posztra. Ez a munkakör nem igényelte azokat a képességeket, amelyekkel Polinszky rendelkezett. Munkáját – de talán jobb e helyett azt mondani, hogy elintézendőit – fél kézzel is elvégezte. Mert miről is van szó? Arról, hogy beérkezik egy irat, abból lesz egy akta, azt az aktát el kell intéznie egy előadónak, s akkor keletkezik ebből egy válaszlevél, amit a miniszternek vagy helyettesének kell aláírnia a protokoll szerint. Minden a minisztériumi apparátuson múlik, az aláírónak nincs sok lehetősége arra, hogy beavatkozzék a dolgokba. Ezt általában nem is igényli. Tulajdonképpen majdnem minden kényszerpályán halad.

De nem minden. Mondjuk egy debreceni professzortól levél érkezik, amelyben felrója, hogy visszautasították útlevelekérését, holott neki elnökölni kellene valamilyen kongresszuson Belgiumban. Telefon a belügyminiszter-helyettesnek, hogy bár teljesen jogos volt az útlevelekérés visszautasítása, de azért a művelődési tárca érdeke az, hogy a professzor mégis legyen jelen a kongresszuson. Az efféle eseteket tucatjával lehetne sorolni, s ezek mögött mindig ugyanaz a magatartás rejlik, fellépés a hivatal packázásai ellen. Ugyanilyen határozottsággal lép fel akkor is, ha igaztalannak tart minisztériumát vagy egy munkatársát ért támadást. Nemcsak ilyen ügyek vannak. Komoly dolog például a költségvetés, ahol tárgyalni kell a pénzügyminisztériumi miniszterhelyettesessel. Az illető, amikor először ül le tárgyalni Polinszkyval, ugyancsak meglepődik, mert tárgyaló partnere arovatbon-tásban tudja a tárgyalási anyagot. Nemcsak tudja, érti is. A veszprémi évek alatt ugyanis volt alkalma felkészülni a költségvetés rejtelméből.

A természettudományok, a műszaki tudományok és a technológia anyaga korunkban rendkívül gyorsan változik. Az a vegyészmérnök, aki a XX. sz. elején tanult szakmájában elhelyezkedett, azt várhatta, hogy lassú szakmai fejlődés résztvevője lesz és évtizedek múltán is támaszkodhat az egyetemen tanult ismeretanyagra. Ez a helyzet azonban megváltozott, mert a II. világháború alatt és azt követően a szakmai ismeretanyag gyors növekedésnek indult, úgyhogy nyomon követése rendkívül időigényessé és szakmailag nehezzé vált. A nyolcvanas évek elejére az egyetemet éppen elhagyó kezdő vegyészmérnök indukciós periódusa a szakmában már 5-6 év volt. Ez kb. annyi, mint az egyetemen megtanult ismeretanyag szakmai elavulásának felezési ideje. Ez aztán felvetette azt a kérdést, hogy mit, hogyan és milyen struktúrában kellene oktatni a korszerű vegyész- és vegyészmérnök-képzésben. Polinszky számára ez nem költői kérdés volt, hanem a napi gyakorlat kérdése az Oktatási Minisztériumban. Az oktatási miniszter Polinszkyknak elegendő lehetősége volt arra, hogy Európában, azokban az országokban, amelyekben szakmailag mérvadó vegyész- és vegyészmérnök-képző intézmények működtek, a helyszínen tanulmányozza a helyi megoldást. A választ azonban nem a miniszter Polinszky adta meg, hanem az akadémikus Polinszky, mégpedig székfoglaló beszédében, a Magyar Tudományos Akadémián, 1976-ban. Székfoglalójának váratlan érdekessége az volt, hogy nem valamelyik európai rutint ajánlotta, hanem az amerikai modellt ismertette és ezt adaptálta a magyarországi viszonyokra. Ez szakítást jelentett az idehaza addig másolt szovjet felsőoktatási modellel. Ugyanis ez akkor már elavult volt, tudniillik másolata a húszas-harmincas évek német felsőoktatási rendszerének és pedagógiájának. Más dolog azonban székfoglaló előadást tartani „A mérnökképzés új útjai és feladatai” témaköréről az Akadémián és megint más dolog az elméleti tételeket átvinni a pedagógiai gyakorlatba. Itt ugyanis jó negyedszázados, bebetonozott törvényekben és miniszteri rendeletekben kodifikált, napi munka uralkodik. Vagyis az a kérdés, hogy az akadémikus elméleti tételeit a miniszter át tudja-e vinni a magyar felsőfokú oktatásba.

Az államigazgatás szocialista rendszerében az 1968. évi reform nem sokat változtatott a Pártközpont és a Minisztérium viszonyán. Ma talán úgy lehetne ezt a viszonyt jellemezni, hogy két kongresszus közötti időben a stratégia a Pártközpont felelőssége volt, a végrehajtás gondja-baja a minisztériumra maradt. Ez a miniszter – például Polinszky – személyét illetően azt a kérdést vetette fel, hogy a miniszter a minisztériumot képviseli-e a minisztertanácsban, vagy pedig a minisztertanácsot képviseli a minisztériumban? Ez utóbbi esetben ugyanis a miniszter majdhogynem előkelő idegen a minisztériumban, ahol az államtitkár

kezében van a végrehajtó apparátus. Ez nagyon jól működik olyan esetben, ha a miniszter politikus és nem műszaki szakember. Polinszky azonban nem politikus, hanem nagyon is tapasztalt szakember maradt a miniszteri székben is. Ez a magyarázata például annak is, hogy konfliktus alakult ki egyfelől Polinszky, a miniszter, másfelől az egyik egyetem rektorának viszonyában is. Szóval az idők folyamán kifejlődtek nézeteltérés-gócok Polinszky körül és ezeket a konfliktusokat a miniszter egyre nehezebben viselte el. A feszültség oldására használt egyéni módszere nem tett jót személyi presztízsének. A jelenség nem került el a Pártközpont figyelmét és sok esztendő miniszteri szolgálat után Polinszkyt felmentették miniszteri beosztásából. Visszament a Műegyetem Kémiai Technológia Tanszékére fapados egyetemi tanárnak.

4.

Egy-két esztendő pihenés után Polinszky professzor úr a Műegyetem rektora lett. Szeretett volna egyet-mást megvalósítani székfoglalójában elmondott terveiből. De a dolog nem ment. Csüggedten belenyugodott. Miért nem ment a dolog? Mert itt egy nagy cezúra van. Mondják Eötvös- és Trefort-korszakváltásnak is. Tudniillik a kréta és palatábla után jött az irka és a toll a Klebelsberg-korszakban, amikor a Karcsi baba járt elemi iskolába. Aztán pedig jött a spirálfüzet és a töltőtoll, amikor már ő az oktatási miniszter. A XX. század pedig véget ér már a nyolcvanas évek elején, és az iskolákban helyet kér a számítógép.

Később visszament a Kémiai Technológia Tanszékre, de szakmai munkát már nem végzett. Betegeskedett, kórházba került.

Polinszky Károly vegyészmérnök, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja 1998. augusztus 15-én hunyt el. A Fiumei úti Nemzeti Sírkertben, a katolikus egyházi szertartást követően a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra.

Egy egyetem születése

Veszprém Magyarország egyik legrégebbi városa. Itt működött az a káptalani főiskola, ahol a XIII. században a hét szabad mesterség (filozófia, grammatika, retorika, dialektika, aritmetika, geometria, asztronómia) mellett jogot is tanítottak. Ebben az iskolában képezték ki a korabeli magyar diplomatákat. Az intézmény és felbecsülhetetlen értékű könyvtára szomorú belviszály következtében elpusztult. A papnevelő szemináriumot helyreállították, de a káptalani főiskola eredeti nagyságában nem épült újjá.

A 20. század derekán

Veszprém a huszadik század közepén vált egyetemi várossá. 1949-ben a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem átszervezése után a belőle kialakított, és csak mérnöki karokból álló Budapesti Műszaki Egyetem (BME) Nehézvegyipari Karának telephelyül Veszprémet választották. A BME Kémiai Technológia Tanszékének fiatal adjunktusa, Polinszky Károly 1949 tavaszán kapott megbízást arra, hogy szervezze meg ezt az új kart. (Az 1950-es években hazánk néhány kémikusa a Veszprémi Vegyipari Egyetemet humorosan, de sok szeretettel a *Polinszky* által alapított *Károly* Egyetemnek nevezte)

A BME Nehézvegyipari Karának Veszprémbe telepítéséről az augusztus 19-én kihirdetett 1949. évi XXII. törvény intézkedett. Ezek szerint a felsőfokú műszaki szakképzés bővítése céljából létesített Nehézvegyipari Kar tanulmányi és vizsgarendjét, valamint doktori szabályzatát a vallás- és közoktatási miniszter a Budapesti Műszaki Egyetemre vonatkozó szabályokkal összhangban állapítja meg.

Az egyetem első telephelyét, a mai „A” épületet a Vallás- és Közoktatási Minisztérium 1949. június 16-án vette át a Pénzügyminisztériumtól. Ezt a félig elkészült építményt a Veszprém megyei pénzügy-igazgatóság számára tervezték, így a belső szerkezetét át kellett alakítani, hogy alkalmas legyen vegyész-mérnökképzésre. A

A központi épület

nyár folyamán még tartott az építkezés, ezért az első évfolyam felvételi vizsgája a Budapesti Műszaki Egyetemen volt. Az áttervezést és az épület teljes felépítését rendkívül gyorsan sikerült elkészíteni: az első évnyitó ünnepséget 1949. szeptember 26-án 16 oktató és 107 hallgató részvételével már itt lehetett megtartani.

Az első tanévek

Az első évben az oktatás (előadóterem és szemináriumi helyiségek), a tanszékek és az adminisztráció helyiségei az „A” épület földszintjén és első emeletén voltak, a második emeleten az ugyancsak Veszprémbe telepített Nehézvegyipari Kutató Intézet kapott helyet. A tervek szerint az 1950/51-es tanévre már 250 elsőéves hallgatót kellett felvenni, ezért szükség volt nagyobb méretű tantermekre. Ezt az „A” épülethez kapcsolt épületszárnyal oldották meg, amely két 250 személyes nagy és két kisebb tantermet tartalmazott. A tantermi szárny 1951. február 1-jén nyitotta meg kapuit. A hallgatói létszám 1953-ig évről évre 250-nel nőtt, ezért folyamatosan újabb és újabb épületeket kellett tervezni és építeni. Először a mai „E”, majd a „D” és 1953 őszére a „C” épület készült el. A félig kész aulát („B” épületet) a „C” épülettel összekötő szárnynak az építése 1957-ben fejeződött be. Az aula végleges, mai formáját 1961-ben kapta meg. A tornacsarnok 1963-ban, a 600 személyes kollégium 1964-ben, az egyetemi menza 1968-ban készült el. Közel harminc évig ezekben az épületekben működött az egyetem. 1995-ben vettük birtokba a volt Nehézvegyipari Kutató Intézet (NEVIKI) és Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézet (MÁFKI) 1952-ben épült, a Wartha Vince utcában levő épületeit (mai „M”, „N” és „O” épületek).

Polinszky Károly dékán

1949 és 1951 között az egyetem BME Nehézvegyipari Karaként a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alatt állt. 1951 őszén, Veszprémi Vegyipari Egyetem (VVE) néven önálló egyetemmé válásával egyidejűleg rövid ideig a megfelelő ipari szaktárca, majd 1953 januárjától a felsőoktatást irányító minisztérium felügyelete alá került, amely 1957-től a Művelődésügyi Minisztérium, jelenleg pedig a Nemzeti Erőforrás Minisztérium nevet viseli.

Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 1949-ben Polinszky Károlyt kari kurátori beosztásban nevezte ki a BME Veszprémbe kihelyezett Nehézvegyipari Kar vezetőjének. 1951-ben a kari kurátort az önállóvá lett Veszprémi Vegyipari Egyetem dékánjává nevezték ki. Egykarú egyetem lévén a dékán rektori jogkört gyakorolt. Az egyetem vezetője 1962. szeptember 1-jétől kezdve kapott rektori címet.

A XX. század első felében a magyarországi műszaki egyetemeken a képzési idő négy év, illetve nyolc félév volt. A budapesti karokon négyféle általános- (geodéta-), építész-, gépész- és vegyész-mérnök-képzés folyt. 1948-ban specializálódott az addig egységes vegyész-mérnök-képzés: szerves kémiai technológiai, szerves kémiai technológiai, továbbá mezőgazdasági és élelmiszer-kémiai vegyész-mérnöki szakok alakultak. Egy év múlva a szerves kémiai technológiai szaktól alakult meg a Budapesti Műszaki Egyetem Nehézvegyipari Kara, és ez került Veszprémbe. A szakosodás tovább folytatódott, és a BME Veszprémbe kihelyezett Nehézvegyipari Karán négy tagozaton, ásványolaj- és szénfeldolgozóipari, szilikátkémiai ipari, elektrokémiai ipari és szerves kémiai tagozaton indult meg a képzés. A hallgatók a negyedik félévben választhatták meg, hogy tanulmányaikat melyik ágazaton kívánják folytatni.

Az újdonsült tanszékek

1949 őszén három alaptárgyi tanszéket szervezett az egyetem: Fejes Tóth László vezetésével megalakult a Matematika Tanszék, Nemezc Ernő az Ásványtan Tanszék vezetésére kapott megbízást, Polinszky Károly az Általános és Szerves Kémia Tanszék vezetője lett. A következő tanévben három újabb tanszékkel bővül az egyetem. Benedek Pál kapott megbízást a Kémiai Fizika Tanszék vezetésére,

Straub Gyula lett az Analitikai Kémia Tanszék vezetője, Halász Aurél pedig a Géptan Tanszék vezetésére kapott megbízást. Az 1951/52-es tanévben már technológiai tárgyak is szerepeltek a tantervben, ezért technológiai tanszékeket is kellett létesíteni. A nehézsvegyipar keretébe sorolható szakoknak és a tantervben szereplő tagozatoknak megfelelően négyet alapítottak: az Ásványolaj- és Szénteknológia Tanszék vezetésére Varga József Kossuth-díjas akadémikust, a Szilikátkémiai Technológiai Tanszék vezetésére Bereczky Endre Kossuth-díjas

Benedek Pál

vegyésmérnököt kérték fel, Polinszky Károly pedig az Általános és Szeretlen Kémia Tanszék helyett a Kémiai Technológia Tanszék vezetését vállalta. Az Elektrokémiai Technológia Tanszék vezetésével Lengyel Sándort bízták meg, aki a BME Elektrokémiai Tanszékén volt docens. Ugyanebben a tanévben alakult meg az Idegennyelvi Lektorátus Varga Károly nyelvtanár irányításával. Az ideológiai tárgyak oktatására a Minisztérium létrehozta a Marxizmus–Leninizmus Tanszékét, mely 1953-ig az Eötvös Loránd Tudományegyetemhez tartozott.

1954-ben vált lehetővé a laboratóriumi helyiségekkel is felszerelt, önálló Szerves Kémia Tanszék megszervezése, melynek vezetésére Berty József, a Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézet osztályvezetője kapott megbízást.

Ezután egészen 1991-ig csupán négy újabb tanszék alakult: 1963. február 1-jén a Radiokémia Tanszék Straub Gyula és a Vegyipari Műveleti Tanszék László Antal vezetésével, majd 1969 márciusában az Üzemgazdaságtan Tanszék, ahol Vándor Józsefné, és 1977. július 1-jén a Vegyész-mérnöki Kibernetikai Önálló Tanszéki Csoport, ahol pedig Árva Péter lett a tanszékvezető.

Beindul az egyetemi élet

Időközben Polinszky Károlyt Budapestre helyezték, és két éven át a Vegyipari Minisztériumban dolgozott, ahol a magyar vegyipar irányításával bízták meg. A dékáni tiszttel nem tudta betölteni, de másodállásban ellátta a tanszékvezetői teendőket. 1952/53-ban Bereczky Endre, majd a következő tanévben Nemezc Ernő

volt az egyetem dékánja. Polinszky Károly 1954 szeptemberében visszakerült Veszprémbe, és 1963 végéig irányította az egyetemet.

1954-ben miniszteri rendelet jelent meg arról, hogy az egyetemi képzést öt évre kell emelni úgy, hogy a túlzottan specializált mérnökképzés helyett az alapképzést és az általános technológiai képzést kell bővíteni. A Veszprémi Vegyipari Egyetem tíz féléves tanterve kisebb változtatásokkal az 1954/55-ös tanévtől 1969/70-ig volt érvényben. A technológiai tanszékek ágazati tár-

Polinszky Károly dékán

gyai csak a negyedik és az ötödik év tantervében szerepeltek, az első három évben egységes volt az alapképzés.

Az évek során számtalan változás zajlott le a kampuszon, a képzések listája folyamatosan bővült, a diákok jelenleg már a természettudomány, műszaki tudomány, agrártudomány, társadalomtudomány és a bölcsészettudomány területről is választhatnak maguknak szakot, valamint elindultak a doktori iskolák is. 2006-ban a többi egyetemhez hasonlóan áttért a Bologna-típusú képzésrendszerre, immár Pannon Egyetem néven, és vált a Dunántúli Régió egyik legmeghatározóbb felsőoktatási intézményévé.

Beszélgetés Benedek Pállal

Ezen el kell gondolkozni, ezt analizálni kell

Benedek Pál vegyész-mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja volt 2009-ben bekövetkezett haláláig. Tudományos érdeklődése főként a vegyipari műveleti egységek és hálózataik szabatos, matematikai leírására, működésük számítógépes szimulálására terjedt ki. Tevékenységét a BME Kémiai Technológiai Tanszékén, Varga József mellett kezdte. Az ötvenes évek elejétől a Veszprémi Vegyipari Egyetemen a Fizikai Kémiai Tanszék tanszékvezető tanára és a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet Fizikai Kémiai Osztályának vezetője, utóbb az Intézet igazgatóhelyettese. A hatvanas évektől a Nehézipari Minisztérium, majd a Vegyipari Egyesülés Műszaki Főosztályának munkatársa. A Vegyipari Egyesülés Mérnöki Irodájában a korszerű matematikai módszerek bevezetésén dolgozott. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanáráként a Kémiai Kibernetikai Laboratóriumot vezette. Számos könyv szerzője, kiemelkedő hatását László Antallal közösen írt műve, *A vegyész-mérnöki tudomány alapjai*. Sok könyvét fordították le idegen nyelvre.

– *Magyarország egyik legkritikusabb korszakában, a második világháború alatt választottad a vegyész-mérnöki pályát. Hogyan indult ez a pálya?*

– Párizsban 1938-ban világkiállítás volt, és a szüleim azzal a mellékgondolattal küldtek el, hogy keressék olyan francia egyetemet, amelyen az érettségi vizsga után elkezdhetném vegyész-mérnöki tanulmányaimat. A világkiállítás gyönyörű volt, Párizsba beleszerettem, és megállapítottam, hogy van Párizsban olyan iskola, ahol érdemes lenne vegyész-mérnöki tanulmányokat folytatni. Azután hazajöttem, egy év múlva leérettségiztem, beiratkoztam a Műegyetemre, és kitört a második világháború. Nem utazhattam Franciaországba. A budapesti Műegyetemen tanultam, és 1945 elején szereztem vegyész-mérnöki diplomát.

– *Miért éppen vegyész-mérnököt?*

– Szüleim irányítottak a vegyész-mérnöki pályára, noha én újságíró akartam lenni. A vegyipar akkor menő szakma volt, és úgy látszott, ilyen szakmára érdemes felkészülni.

– *Milyen volt akkoriban a vegyész-mérnökök képzése? Milyenek voltak az egyetemi éveid?*

– Erre a kérdésre körülbelül egy egész könyvben lehetne válaszolni. Ennek a könyvnek annyi lenne a summázata, hogy a budapesti vegyészmérnökképzés nagyjából olyan volt, mint egy nivósabb németországi vagy ausztriai egyetemé. Ennél jobbat nem is lehetett kívánni. Fontos volt, hogy egyetemi hallgatóként a második világháború alatt felmentést lehetett kapni a katonaság alól, így civil életet éltünk a háború végéig.

A háború vége Budapest ostromát jelentette. Megszűnt a közlekedés Pest és Buda között. Az ember pinceéletet élt. Ha jól emlékszem, 1945. január 15-én a szovjet front átvonult azon a vidéken, ahol laktam. Másnapról tulajdonképpen szabadon lehetett mozogni. Megkerestem Polinszky Károly szüleit, hogy megtudjam, mi van Károllyal, akiről utolsó hírem az volt, hogy Komáromban katonáskodik. Szerencsére Károly itt ragadt karácsonyi szabadságán az ostromlott Budapesten. Épségben megúsza ezt az időt. Azt javasoltam, menjünk le Szegedre, ahol nem volt ostrom, nincs háborús nyomorúság, működik az egyetem. Károlynak ehhez nem volt kedve, ő másnap jelentkezett a Műegyetem pesti részlegénél szolgálattételre. Áprilistól már bejárógatott az egyetemre. Ez valóban bejárógatás volt. Semmi különösebb dolgot nem lehetett csinálni, elég romos volt a Gellért téri kémiai épület.

– *Azt mondtad, a pesti részleg működött. Hol?*

– A Műegyetem – éppúgy, mint most újra – többféle fakultásból állt. Odatartozott az Állatorvosi Főiskola és a Mezőgazdasági Kar. Ez utóbbi az Esterházy utcában volt [ma Puskin utca]. A Műegyetemhez tartozott a Soproni Bánya- és Kohómérnöki Kar is. Egy rektor, de számos adminisztráció alatt működött ez a „konglomeráció”. Nem is tudom, miért nevezték egyetemnek, és azt sem tudom, most miért egyesítettek újra egymással sok, kapcsolatban nem lévő intézményt. Elég mulatságos például, hogy az Orvostudományi Egyetem egyik fakultása az, amit régebben Testnevelési Főiskolának neveztünk.

– *Elkalandoztunk. Ott tartottunk, hogy Polinszky Károly átjárógatott Budára.*

– Azt hiszem, áprilistól kezdve ott már lehetett hetente egy alkalommal találkozni professzorokkal, kollégákkal. Úgy emlékszem, a Műegyetemen a tanév május elsején meg is indult. Karcsi visszahívott engem Budapestre. Május elsejével kezdődően én is gyakornokként működtem ugyanazon a Kémiai Technológiai Tanszéken, amelyen Károly, és ahová nem sokkal később visszajött Rabó Gyuszi, aki a háború végét – mint egyetemi hallgató – Drezdában vagy környékén élte meg, ahová a Műegyetem ki volt telepítve.

– *Megindult az új élet...*

– Ez nagyon érdekes korszak volt, mert egy romos épületben, szétdőlt tanszéki

felszereléssel mindenféle dolgokat kellett építeni, szervezni. Varga nagy falitábláit, amelyeket a technológia oktatásánál használt, meg kellett ragasztani, a hallgatók felszerelését ki kellett egészíteni, hogy legyen főzőpoharuk és Erlenmeyer-lombikjuk. Május elsején az 1944–45-ös összevont tanév indult meg, amely a nyár végén, augusztusban zárult. Négy hónap alatt lement két félév.

– *Hallgató volt már akkor?*

– Igen. Hallgatóink részben itt ragadt, részben Németországból visszaérkezett harmadévesek voltak, akiknek annak rendje és módja szerint kémiai technológiai gyakorlatot szerveztünk. Nem sokkal később, még ezen a nyáron megjelent Vargánál Gedeon Tihamér, aki a Magyar Bauxit Rt.-nek volt a főmérnöke, régebben Varga tanítvány, és kérte, hogy Varga csináljon egy Svájcba menő bauxitszállítmányból úgynevezett döntő elemzést. A szállítmány elemzése azért volt fontos, mert a bauxit alumínium-oxid- tartalma szerint fizettek, hiszen a vas-oxid, meg minden egyéb ballaszt az alumíniumgyártás szempontjából. Varga kiosztotta a feladatot nekünk, és Polinszky megszervezte az analízist. Ez nagyon érdekes dolog volt, mert mindannyian ahhoz voltunk szokva, hogy egyszerre egyetlen mintát vizsgálunk. Most húsz mintát kellett párhuzamosan elemeznünk. Ezzel szereztük meg első ipari analitikai tapasztalatunkat.

– *Tanultál a mesterektől...*

– Vargától tanultam a legtöbbet az egyetemen, mégpedig nem azt, hogy mit kell csinálni az autoklávból távozó trutyimóval a következő készülékben. Vargától azt lehetett megtanulni, hogyan kell viselkedni! A viselkedést most nem a protokoll szempontjából értem. Azt lehetett tőle megtanulni, hogy egy vegyész mérnök szakmai kérdésekben hogyan viselkedik. A bauxithistória végén Varga kiadta Polinszkynek, írjon ebben a témában doktori disszertációt, de ne úgy kezelje a bauxitot, mint eddig kezeltük, hanem számoljon autoklávval, nagy nyomással stb. Varga megtanította, mi az a nagy nyomás, mi az Andreas Hofer-féle nagy nyomású készülék. Varga bácsitól, a laborasszistenstől meg lehetett tanulni, mit hogyan kell csinálni – olyan értelemben, ahogy ő csinálja, de azért a tanársegéd úr álljon mögötte, mert csak így tudja megtanulni.

Nagyon érdekes, tanulságos volt ez a korszak. Nem feltétlenül szakmát tanult sokat az ember, azt is persze, hanem azt, hogy hogyan kell az életben létezni, működni – nem túl sok munkával, nem túl sok pénzt keresve (de azért annyit igen, amennyi abban az amúgy is zűrzavaros inflációs időben kellett).

Eközben pezsgett az élet, és megszervezték a Műegyetemen egy esti vegyipari technikumot, egy évvel később pedig megszületett az esti műszaki főiskola.

– *Ez '46-47-ben volt?*

– Pontosan.

– *Ki kezdeményezte ezeknek az intézményeknek a felállítását?*

– A háború miatt „elmaradt korosztályok” jöttek létre. A húsz év körüli fiatalok közül sokan katonák voltak, többeket internálták, mások bujkáltak. Kialakultak száz-, kétszáz-, olykor ezerfős korosztályok, amelyek akartak valamit kezdeni magukkal. Ezért találták ki az esti oktatást, az esti középiskolát, az esti műszaki főiskolát, amely kezdetben önálló volt, majd beolvadt a Műegyetembe. Máig van ott esti oktatás. Én aztán elmentem külföldre.

– *Franciaországba?*

– Igen. Végre Párizsban tanulhattam. Kértem egy franciaországi ösztöndíjat Magyarországon az ösztöndíj tanácstól. Jó esélyem volt arra, hogy megkapjam: nem volt sok vetélytárs, franciául viszonylag kevesen tudtak abban az időben. Valaki mégis „lekonkurrált” (egyébként teljes joggal). Varga ekkor elment az ösztöndíj tanács elnökéhez, egy műegyetemi professzorhoz, és kérte, hogy adjanak az asszisztensének ösztöndíjat. Kiderült, hogy az ösztöndíj tanácsnak már nincs üres helye. Varga ennek ellenére kijelentette: te a következő tanévben kimész Franciaországba, és majd utánad küldjük a fizetésedet. „*Adjunktus úr, – mondta Polinszkynak – légy szíves, gondoskodj arról, hogy Pali minden hónapban megkapja a fizetését*”. És így lőn. Az utána következő évtizedekhez képest ez fantasztikusnak tűnik, de nem volt ebben semmi fifika. Ha Varga elhatározott valamit a saját hatáskörében, például azt, hogy a tanársegédje a következő évben Párizsban dolgozik a tanszéknek, akkor természetes volt, hogy ennek így kell lennie.

A tanév vége felé aztán hazahívtak, mondván, mindenféle egyetemi reform indul, és szükség van a franciaországi tapasztalataimra.

– *Várjunk! Mit csináltál Franciaországban?*

– Egyetemre jártam. A strasbourg-i egyetem ásványolaj fakultásán – Párizsban – geológiát, termelést, ásványolaj-feldolgozást és egyebeket tanítottak. Én a feldolgozó szakra jártam egy éven keresztül. Órákat látogattam, laboratóriumban dolgoztam, szakmai kirándulásokon vettem részt. Kellemes is volt, nagyon tanulságos is, az ott tanultakból felsőoktatási és ásványolaj-praxisomban nagyon sok mindent hasznosíthattam.

– *Nem kutatóintézetben dolgoztál tehát?*

– Nem. Oktatóintézetben voltam, de ennek az intézménynek volt kutatórészlege, a kutatás és az oktatás szimbiózisban élt. Ez később tapasztalatot jelentett Veszprém-ben.

– *A negyvenes évek végén, fiatal szakemberként, Veszprémbe telepedtél át, és ott a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet egyik vezető kutatója lettél. Ho-*

Benedek Pál

gyan látod ma az akkori kutatóintézet-alapítási hullámot és az ipari kutatások vidékre telepítését?

– Szóba került egy második műegyetem létesítése Miskolcon, és Sopronból – közel lévén a határ – a Bánya- és Kohómérnöki Kart át akarták ide telepíteni. Ha már lúd, legyen kövér – egy gépészmérnöki fakultás felállítását is eltervezték.

Talán emlékszel rá, volt akkoriban egy jelszó: „Tízezer mérnököt az öt éves tervnek!”. Magunk között most elmondom, honnan származik a „tízezer mérnök”. Rákosi Mátyás elvtársunk készült valamilyen nagy-nagy beszédre, és ebben akarta bejelenteni a miskolci egyetemet és azt, hogy mennyi mérnökre lesz szükség. Rákosi személyi

titkárnője felhívott telefonon, és megkérdezte, az öt éves tervben hány mérnökre van szükség. Mondtam, délutánra kiszámítom és megmondom. Délután felhívott, mondtam: tízezer. Közben ő még húsz másik szakembert is megkérdezett. Senki sem mondott semmit (ki is tudott volna blöff számon kívül mást mondani), így a tízezer mérnök került bele Rákosi beszédébe. Ha pedig Rákosi beszédébe belekerült tízezer mérnök, akkor tízezer mérnököt ki kellett képezni a Műegyetemen.

A Műegyetemen ennyi mérnök oktatására nem volt kapacitás, és a miskolci egyetem felnövő évfolyamai sem tettek ki tízezer mérnököt öt év alatt. Az esti műszaki főiskola volt hivatott a hiány pótlására. Mulatságos, de a tízezer mérnök mégiscsak megszületett.

– *Senki sem mondott ellen Rákosinak?*

– A miskolci egyetemtelepítésnek volt egy opponense, Kossa István. Ő ennek az évnek, '48-nak elején, még az országgyűlési választások előtt, a SZOT-nak, a Szaktanácsnak volt a főtitkára. Kossa Veszprémben született, és a választási kampányban azt ígérte a veszprémi választóknak, hogy a Sopronból elkerülő egyetemet Veszprémbe telepítik. Az egyetem nem Veszprémbe került, Kossát valahogyan kárpótolni kellett. Gerő Ernő, a politikai bizottság tagja, igen befolyásos politikus, azt találta ki, hogy Veszprémben vegyipari technikumot kell létesíteni. Szakembereket küldött Veszprémbe – közöttük Polinszkyt és engem is –, nézzük meg, hogyan kell ott vegyipari technikumot létrehozni. Kiderült: Veszprémben már létezik vegyipari technikum. Hogy senki meg ne sértődjön, ezután a Műegyetem veszprémi vegyipari fakultását akarták megalapítani. Veszprém körbe van véve vegyipari üzemekkel, a telepítés tehát indokolható volt. Po-

linszkyt – hiszen ő már csinált középiskolát és esti műszaki főiskolát – megbízták azzal, hogy teremtsen egyetemet.

Polinszky okos ember volt és világosan látta, nem lesz Veszprémben épkezlab egyetem, ha senki nem akar majd odamenni tanárnak. Más is kell még Veszprémbe telepíteni, nevezetesen a Nehézvegyipari Kutató Intézetet, aminek ő akkor már kinevezett igazgatója volt, továbbá a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézetet (MÁFKI). Ez már azért is eszébe jutott, mert Freund Mihály intézete a Műegyetem Kémiai Technológiai Tanszékének hátsó laboratóriumában működött, nyomorúságos helyen. Veszprémben szép, nagy épületet kap majd.

Az 1949–50-es tanévben megindult a folyamat. Kossa – már pénzügyminiszterként – odaadta a Veszprémben akkor éppen épülőfélben lévő pénzügy-igazgatósági épületet. Polinszky egy hét alatt megtervezte az egyetemet. Nem papíron, hanem úgy, hogy faszénnel a kezében végigjárta a házat, felrajzolta a falakra hová, mekkora ajtót kér, és melyik ajtót kell megszüntetni, megrendelte a bútorokat és megvette a taneszközöket. Az oktatás megindult. A Nehézvegyipari Kutatóintézet ideiglenesen ugyanennek az épületnek a második emeletére került.

– *Hogyan bővült tovább az egyetem?*

– Egy napon, reggel 7 órakor megjelent Vas Zoltán, a politikai bizottság tagja, az Országos Tervhivatal elnöke azzal, hogy Polinszky jövőre 240 emberre tervezze a létszámot. Károly tiltakozott, de Vas Zoltán megmagyarázta: az imperializmusnak vége, főleg Afrikában új szocialista rendszerek alakulnak ki, amelyeknek kádereket kell képezniük, egyetemeket, főiskolákat kell létrehozniuk. Azokat az embereket, akik majd ezeket az intézményeket megalapítják, átmenetileg Magyarországon és más szocialista országokban kell felkészíteni. Polinszky erre megmondta, hogy ehhez a létszámhoz milyen épületekre, mekkora beruházásra van szükség. Vas Zoltán odaadta a pénzt. Ebből épült a veszprémi egyetem nagy épülete, az aula és az összekötő épület.

A kezdet történetének itt vége. Az oktatás megindult, és a szakemberek – a kutatóintézetekkel együtt – már kiadták azt a színtársulatót, amelyik Veszprémben tudományos centrumot hozott létre.

– *A második világháború előtt Magyarországon az ipari kutatások termelőüzemekhez, például a Tungsramhoz, gyógyszergyárakhoz, esetleg a gyárak által támogatott egyetemi intézményekhez kötődtek. Az ötvenes években messze kerültek egymástól a termelő és a kutató intézmények. Volt esély eredményes kutatásra?*

– Valóban, korábban az egyetemi tanszékeken folyt a kutatás. Klasszikus példa erre Zemplén Géza szerves kémiai intézete, ahol köztudottan gyógyszerészintézetet dolgoztak ki. A Szovjetunióban más volt a szisztéma. Ott az ipari kutatás,

az akadémiai kutatás meg az egyetemi oktatás három különálló intézményrendszer volt, amelyik perszónálisan sem kapcsolódott egymáshoz. Ez a szovjet rendszer tulajdonképpen a '20-as évek Németországból származott.

– *Német!?*

– Igen. Ez német szisztéma volt. Az egész szovjet rendszer, a híres ötéves tervek, a '20-as, '30-as évek... ez elejétől végéig német mintát követett. Ennek a német mintának orosz variánsát másolta Magyarország, ezért vált szét – nem könnyedén, nem ellenállás nélkül – az egyetemi kutatás az ipari kutatástól, ezért jöhetett létre az önálló akadémiai kutatóintézeti hálózat. Ez az ötvenes évek elejének mozgása. Ezeknek az intézményeknek létét akkor az indokolta, hogy a negyvenes évek végén, ha jól emlékszem, '48-ban született meg az embargó. Ez kemény határvonalat húzott Nyugat-Európa és Kelet-Európa közé. Ez a mi szempontunkból nézve azt jelentette, hogy nem lehetett Nyugatról megvásárolni azt az iparfejlesztéshez és mindennemű egyéb fejlesztéshez szükséges tudást, amire szükségünk lett volna. Fel kellett építeni azt az apparátust, amelyik a tudást, a kutatási eredményeket, az iparban alkalmazható eredményeket létrehozza. Ezen dolgoztunk. Más lapra tartozik, hogy ezek a kutatási eredmények – amelyek egyébként koppintások voltak – miért nem valósultak meg. Ezt nem szeretném most részletesen analizálni, elég tudni azt, hogy ez az egész ipari kutatási struktúra, teljes személyzetével és teljes eredményhalmazával együtt a későbbi ipari fejlesztés szempontjából tulajdonképpen felesleges volt.

– *kutatóintézeti hálózat kiépítése ennek ellenére szükségzerű volt?*

– A hálózat az embargó miatt jött létre szükségszerűen. 1948–49-ben autarkia kellett berendezkedni. Azért is, mert a magyarországi iparvezetés – Vas Zoltán például, meg a Szovjetunióban nevelkedett politikai vezető réteg – nem bízott abban, hogy a szovjet kutatási eredmények kielégítik a magyarországi igényeket.

– *Ez érdekes!*

– És nem közismert. Még annyit: a dolog lényege mégiscsak az, hogy ez a ku-

Benedek Pál, Straubb F. Bruno és Nemezc Ernő

tatási bázis 25–30 év fennállás után megszűnt, hiszen az az indok, miszerint Nyugatról nem lehet licenciákat, ipari terveket, gépeket kapni, érvényét veszítette.

– *Az ipari vállalatok azért kaptak a vásárlásokon, mert bizalmatlanul tekintettek a magyar eredményekre?*

– Akkor most válaszolok arra a kérdésre: volt-e esély eredményes kutatásra. Úgy fogalmaznék: a kutatás eredményes volt, a megvalósításra már nem jutott idő. Gondoljuk meg: a parciális oxidáció megvalósult Romániában. Nem lehet azt mondani, hogy a kutatás eredménytelen volt. Az „oxo” milyen szépen működött Péten. Számos kenőolaj-ipari újítás született. A MÁFKI Kenőolaj Osztályának eredményei nem óriás technológiákban, hanem technológiai javításokban realizálódtak. Nem merném azt állítani, hogy minden kutatási téma sikeres volt. Sikertelen volt például a hiperszorpció, senkinek nem kellett egy ilyen drága eljárás.

– *Vagy a termofór krakkolás..*

– Igen. De a termofór krakkolás is működött. Az a gondolkodásmód volt fejletlen, hogy megítéljük, mennyire gazdaságos egy ipari eljárás, ami a kezünk alól kijön.

– *Ezt az önálló ipari kutatást szovjet példa alapján szervezték meg. Ott bevált ez a rendszer?*

Körülbelül ott is úgy vált be, mint Magyarországon, de hozzá kell tennünk valamit! A második világháború alatt, amikor Amerika és a Szovjetunió szövetséges volt, a Szovjetuniót megtömték amerikai technológiával. Nem kutatási jelentésekkel, hanem például üzemekkel, katalitikus krakkolókkal. Mindazt, ami a második világháború alatt a haditechnika szempontjából hasznos volt, a Szovjetunió megkapta Amerikától. Ők egészen más háttérrel kerültek az önálló kutatások fázisába, mint mi.

– *Veszprémben a fizikai kémia egyetemi tanára lettél.*

– Ez megint jellegzetesen az 1949–50-es évek története. Az előbb már szóba került, hogy ásványolaj-technológiát tanultam Franciaországban. 1950-ben, egy napon Polinszky azt mondta: te fogod tanítani a fizikai kémiát Veszprémben. –

Polinszky Károly és Benedek Pál

Miért pont én, amikor itt van Varsányi, itt vannak az erre alkalmasabbak... Ők nem jönnek Veszprémbe – volt a válasz –, te pedig a tárgyat meg tudod tanulni. 1950 nyarán Balatonalmádiban a Hougen–Watson-könyvből megtanultam azt, amit ősszel el kellett mondanom a tanteremben.

– *Jól megtanultad, mert az akkor megjelent „Kémiai technológiai számítások fizikokémiai alapjai” könyved alapulvasmányunk volt.*

– Aki ismeri az eredeti művet, felismeri a rokonságot. Nagy baj a dologból mindenesetre nem lett. Amerikában történt, valamikor a nyolcvanas évek elején az egyetemen, ahol akkor Fulbright-ösztöndíjjal tartózkodtam, hogy hívatott a dékán és elmondta: hazatért a fizikai kémia tanára a tanulmányútjáról, de kijelentette, ő fizikai kémiát többet nem tanít, mert jövőre nyugdíjba megy. Legyek szíves holnaputántól átvenni az órákat. Borzasztó volt „holnaputántól” angolul tanítani. Nem a szakma volt a nehéz, az amerikai egyetemen jogosan ugyanazt adtam elő, mint Veszprémbe, az említett amerikai könyv alapján, de más környezetben, amerikai diákok között...

– *Nem tartozik szorosan beszélgetésünk tárgyához, annál inkább életünkhöz: hogyan emlékszel vissza 1956 veszprémi ősziére?*

– Erről itt nem kell beszélnem, mert ezt részletesen leírtam a *Lombik és Reaktor* valamelyik régebbi számában. [*Lombik és Reaktor*, 1999 tavasz]

– *1956 végén Veszprémbe (is) sok társunk vándorbotot ragadott, és közösségünk értékes szakemberekkel szegényedett. Te nem gondoltál disszidálásra?*

De igen. Valamikor november közepén szántuk el magunkat, hogy elmegyünk Magyarországról. Már felkészülve, gyerekekkel együtt álltunk a veszprémi egyetem előtt, amikor egyszerre csak hírmök jó, hogy bevagonírozták a veszprémi egyetem hallgatóit, és viszik őket Oroszországba. Beszélni kellene az orosz parancsnokkal. Elmentem hozzá. Először meglepődött azon, hogy oroszul beszélek, aztán meglepődött azon, hogy határozott hangon beszélek, majd terméketlen vita után közölte, ha tovább makacsodom, engem is bevág az ellenforradalmár diákok közé a vagonba. Nem volt mit tenni. A mi disszidálásunkból ezután nem lett semmi.

– *A hatvanas években a Nehézipari Minisztériumban, a Vegyipari Trösztben, majd a Vegyipari Egyesülés Mérnöki Irodájában a műszaki fejlesztést irányítottad.*

A műszaki fejlesztés alap szétosztása tartozott hatáskörömbe. A feladat egyre jelentéktelenebb lett, mert akkor már a vállalati önállóság jelszavát festettük a zászlóra.

Részletek Benedek Pállal történt beszélgetésből.

Jegyzeteket készítette: SZEPESVÁRY PÁL

2000. április

Tíz éves a Veszprémi Vegyészekért Alapítvány

Az alapítvány neve: „VESZPRÉMI VEGYÉSZEKÉRT” ALAPÍTVÁNY

Az alapítvány székhelye: 8200 Veszprém, Baláca u 10.

A Veszprémi Vegyészekért Alapítvány 2001 szeptemberében került bejegyzésre a Veszprém Megyei Bíróságon (nyilvántartási szám: 1.225). Közhasznú alapítványként 2004 óta tevékenykedik, alapítója Hajos László, aki Veszprémben végzett vegyészmérnöki szakon. Már diákként is nagy tisztelője volt **dr Polinszky Károlynak**, így az Alapítványt a Veszprémi Vegyipari Egyetem alapító szervezőjének, rektorának emlékére, szellemi hagyatékának megőrzésére alapította.

Az Alapítvány célja és tevékenysége

Polinszky Károly szellemi hagyatékának megőrzése, a Veszprémben végzett vegyészmérnökök és a Veszprémi Egyetem Mérnöki Karán tanuló hallgatók szakmai és tudományos tevékenységének elismerése, továbbképzésük támogatása.

Az Alapítvány támogatni kívánja a Veszprémben végzett vegyészmérnökök és a Veszprémi Egyetem Mérnöki Karán tanuló hallgatók fejlődését, és az alapítvány lehetőségeinek keretein belül ehhez támogatást igyekszik nyújtani. To-

vábbá célja a szakmai tudományos tevékenység továbbfejlesztését és a kutatási-fejlesztési munkákat elősegíteni; támogatni a minél több tudományos fokozat megszerzésére irányuló kezdeményezéseket, valamint a több éves kiemelkedő oktatói munkát. Ezen kívül a vegyészmérnöki szakmában, illetve a Veszprémi Egyetem Mérnöki Karán kiemelkedő tevékenységet végzők munkáját szeretné elismerni, díjazni.

Szintén célja a Veszprémben kiemelkedő eredményt elérő, műszaki, természet-tudományos területen dolgozókat elismerésben, és szakmai fejlődésük eredményessége érdekében anyagi támogatásban részesíteni. Amennyiben az Alapítvány vagyoni helyzete lehetővé teszi, a távlati tervek között szerepel a külföldi konfe-

Hajos László alapító

renciákon való részvétel, valamint külföldi ösztöndíjak támogatása is. Az alapító okiratban megjelölt támogatási céloknak megfelelően a Kuratórium külön díjazásban részesíti azt a személyt, akit a Veszprém Megyei Város Közgyűlése az adott évben Polinszky-díjban részesít.

Az Alapítvány céljait ösztöndíjrendszer bevezetésével valósítja meg. Az alapító az Alapítványban kizárólag közhasznú tevékenységet kíván folytatni. Ezen közhasznú tevékenység meghatározott nevelésre, oktatásra képességfejlesztésre és ismeretterjesztésre irányul.

Az Alapítvány céljára rendelt, az alapító által biztosított **induló vagyon 100.000 Ft, mely összeg 2011. december 31-én 6425.053-Ft volt.**

Az Alapítvány vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez, gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt a létesítő okiratban meghatározott tevékenységre fordítja.

Az **Alapítvány nyitott**, ahhoz magyar és külföldi természetes és jogi személyek egyaránt csatlakozhatnak, ha az alapítvány céljával azonosulni tudnak és hajlandók az alapítvány vagyonához hozzájárulni.

A vagyon felhasználásáról, a támogatások konkrét feltételeiről a kuratórium dönt, figyelembe véve az Alapítvány vagyonának mindenkori helyzetét. Az alapító okiratban megjelölt támogatási céloknak megfelelően a kuratórium pályázatot ír ki, valamint támogatásban részesíti azt a személyt, akit a Veszprém Megyei Jogú Város Közgyűlése az adott évben Polinszky-díjban részesít.

A kuratórium az Alapítvány vagyonából a célok megvalósítása, illetve előkészítése érdekében támogatás nyújtásáról dönthet (tárgyi eszközök beszerzése, továbbképzés támogatása, jutalmazás, programok finanszírozása).

Az **Alapítvány vagyonát** az e célra létrehozott **kuratórium kezeli**. A kuratórium tagjainak száma **5 fő**:

◆ **Elnök**

4 fő tag: A kuratórium egyik tagja a Pannon Egyetem Mérnöki Karának mindenkori Dékánja, akinek kuratóriumi tagsági megbízatása a dékáni tisztség betöltésének időtartamára érvényes.

Az Alapítvány Első Kuratóriuma

- ◆ **Elnöke:** **dr. Benedek Pál †**
- ◆ **Tagja:** **Polinszky Gábor**
- ◆ **Tagja:** **dr. Horváth Károly**
- ◆ **Tagja:** **Mazsaroff István**
- ◆ **Tagja:** **dr. Marton Gyula Dékán †**

Az első évben a tevékenység elsősorban az alapítási szervezőmunkára koncentrált. A bírósági végzés kézhezvétele után az Alapítvány beszerezte a működési engedélyhez szükséges hatósági engedélyeket, és megtette a szükséges bejelentéseket. Az Alapítványt nyilvántartásba vette a Nonprofit Információs és Oktató Központ.

Statisztikai jelzőszáma: 18932485-9133-569-19

Adószáma: 18932485-1-19

Bankszámlaszám: BBank 10104105-59727000-01000009

Az Alapítvány az elmúlt 10 évben pénzügyi stabilitásának megteremtésére törekedett, **21 007 869.-Ft** bevétele volt.

11. 426 004 Ft	Jogi személyektől
4 .199 230 Ft	Magánszemélyektől
1 .922 884 Ft	Vállalkozási tevékenységtől
2 475 828 Ft	1 % SZJA
883.923 Ft	Értékpapír-növekmény

Polinszky-díj

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata **Polinszky-díjat** alapított a műszaki, természettudományos és gazdasági területen Veszprémben kiemelkedő érdemeket szerzett személyek munkájának elismerésére.

Polinszky-díj adományozása:

35.§ (1) A Közgyűlés a műszaki, természettudományos vagy gazdasági területen Veszprémben kiemelkedő érdemeket szerzett személyek munkájának elismerésére „Polinszky-díjat” alapít.

(2) A kitüntető díj odaítélésénél a Közgyűlés dönt. A Közgyűlés évente egy „Polinszky díjat” adományoz.

(3) A kitüntetett az elismerés jeleként emlékérmet és díszoklevelet kap.

(4) A kitüntetéssel pénzjutalom jár, melynek összegét e rendelet 1. melléklete tartalmazza. 36.§ (1) „Polinszky-díj” adományozását bármely veszprémi bejelentett lakóhellyel rendelkező természetes személy, veszprémi székhelyű jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kezdeményezheti Veszprém Megyei Jogú Város jegyzőjéhez minden év szeptember 30-ig beküldött javaslatával.

(2) A kitüntetési javaslatot a polgármester, a fejlesztési ügyekért felelős alpolgármester, a Városstratégiai és Városmarketing Bizottság elnöke, a Tulajdonosi Bizottság elnöke, a Pénzügyi és Költségvetési Bizottság elnöke, valamint a VEAB által delegált személy alkotta munkacsoport véleményezi.

37.§ (1) A díj átadására minden évben a Magyar Tudomány Napjához kapcsolódóan a polgármester által meghatározott időpontban kerül sor.

(2) A kitüntető díjat – az érmet, a díszoklevelet és a pénzjutalmat – a polgármester adja át.

Eddigi díjazottak:

2001. Melles Árpád, Balluff Kft. ügyvezető igazgatója

2002. Dr. Horváth Géza, tanszékvezető, dékán

2003 Harsányi István, BAKONYKARSZT Rt., vezérigazgató

2004. Dr. Bodor Endre, † gyémántdiplomás vegyészmérnök, nyugalmazott egyetemi tanár

2005. Peretsényi György, Persped Kft., Ügyvezető igazgató

2006. Prof. Dr. Fridler Ferenc, tanszékvezető, egyetemi tanár, a Pannon Egyetem Műszaki Informatikai Karának dékánja, a VEAB alelnöke

2007. Pápai Tamás, Continental Teves Magyarország Kft. ügyvezető igazgatója

2008. Dr. Liszi János, † Prof. Emeritus

2009. Dr. Horváth Márton, VEKOR Kft. ügyvezető igazgatója

2010. Dr. Tamás Ferenc, vegyészmérnök

2011. Dr. Gaál Zoltán, egyetemi tanár

10 év alatt **11 Polinszky-díj** került átadására, a díjazottakat az Alapítvány bruttó **3.212432 Ft** összeggel támogatta.

Dr. Polinszky Károly Tanulmányi Ösztöndíj

2002 óta az Alapítvány Kuratóriuma pályázatot hirdet **Dr. Polinszky Károly Tanulmányi Ösztöndíj** címen. A pályázatot a Pannon Egyetem Mérnöki Karán tanuló I., II., III., IV. és V. éves, nappali tagozatos hallgatói részére írta ki.

*Bodor Endre Polinszky Díjas Benedek Pál
kuratóriumi Elnök*

Feltétel:

- ◆ a jó tanulmányi átlag (ösztöndíjindex minimum 3,51)
- ◆ a tantervi követelményeken kívül műszaki, tudományos tevékenység folytatása
- ◆ önéletrajz (a pályázó térjen ki az iskolai munkájára, tanulmányi versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira)
- ◆ legutolsó befejezett tanév végi bizonyítvány másolata
- ◆ azon tanszék (egység) vezetőjének ajánlása, ahol a műszaki, tudományos tevékenységét végzi.

Sikeres 129 bejövő pályázatból 32 diákot talált a Kuratórium arra méltónak.

Az ösztöndíjat 10 hónapon keresztül folyósítjuk. 10 év alatt **8.350.000.-Ft** ösztöndíjat utalt ki az Alapítvány a diákoknak.

2009-ben a Pannon Egyetem Mérnöki Karának Limnológia Intézeti Tanszéke kapta azt a lehetőséget, hogy a XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Biológia szekcióját megszervezze és lebonyolítsa. A Limnológia Intézeti Tanszék együttműködési megállapodást kötött a Veszprémi Vegyészekért Alapítvánnyal többek között a tudományos konferencián résztvevő hallgatók támogatására. Ez alapján az Alapítvány 6 hallgatót részesített egyszeri ösztöndíj támogatásban, összesen **670.000 Ft** összegben.

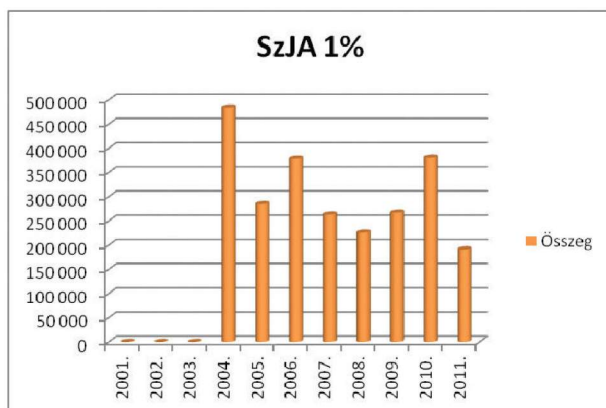
Lengyelországba a „Plane Litter Processing in Freshwater” című tudományos konferenciára három fő részvételét támogattuk. **290.176 Ft** összeggel.

Személyi jövedelemadó támogatás

Közhasznú alapítványként 2004. óta tevékenykedik szervezetünk, mely számára kiemelkedő fontossággal bírt, hogy részesült **1 %-os személyi jövedelemadó-felajánlásban**. Az itt befolyt összeg minden évben teljes egészében ösztöndíj kifizetésére lett fordítva. A felhasználásról hirdetés formájában is beszámoltunk, ezzel is eleget téve a törvényi előírásoknak. Az Alapítvány nyolc alkalommal részesült 1 %-os személyi jövedelemadó-felajánlásban, melynek összege **2.475.828 Ft** volt.

SzJA 1%

Év	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Összesen: (Ft)
Összeg	0	0	0	484 238	284 836	378 537	263 296	225 836	267 197	380 574	191 314	2 475 828

2005 kiemelkedő feladata egy állandó kiállítás felállítása volt az Egyetem legnagyobb előadótermében, a **Polinszky-teremben**, az egyetem történetéről és a terem névadójáról.

Allandó kiállítás

Polinszky Károly állandó emlékkiállítás került összeállításra Alapítványunk szakmai iránymutatása alapján.

Az **Ipar a Veszprémi Mérnökképzésért Alapítvány** részére **530.000.-Ft** támogatást nyújtottunk, mely összeg a Polinszky Károly emlékkiállítás szervezési költségeit foglalta magában.

Egyéb költségekre (utazás, posta- és bankköltség) 1.1430.385 Ft és 1.231.000 Ft-ot fizettünk be 10 év alatt adók formájában (SzJA).

Az Alapítvány a 10 év alatt négy mérnöki kar dékánjával dolgozott együtt – Dr. Marton Gyula kuratóriumi tag, Dr. Horváth Géza, Dr. Horváth Ottó kuratóriumi tag, és Dr. Szalai István kuratóriumi tag –, akik közül hárman a Kuratóriumi munkában is részt vettek.

2009. szeptember 6-án, 88 éves korában elhunyt **dr. Benedek Pál** vegyész-mérnök, az MTA rendes tagja, Alapítványunk első Elnöke. Tevékenységét a BME Kémiai Technológiai Tanszékén, Varga József mellett kezdte. Az ötvenes évek elejétől a Veszprémi Vegyipari Egyetemen a Fizikai Kémiai Tanszék tanszékvezető tanára és a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet Fizikai Kémiai Osztályának vezetője, utóbb az Intézet igazgatóhelyettese. 2001-től szakmai tudásával aktívan támogatta az Alapítvány munkáját. Személyisége pótolhatatlan mindannyiunk számára.

A 2010. év az Alapítvány számára tragédiával kezdődött, január 6-án elhunyt **prof. Dr. Marton Gyula** Alapítványunk alapító Kuratóriumi tagja. Hatalmas ívű pálya az övé, remek humorú diákszínésztől (évfolyamtársaival írták és előadták 72 dühös ember című darabjukat) a Mérnöki Kar dékáni tisztségéig, tanársegéd-től az egyetemi professzori címig, kezdő kutatótól uniós szakértőségig

Alapítványunk 2005. évben összesen **605.000.-Ft támogatást** nyújtott.

A **Magyar Vegyészeti Múzeum részére 75.000.-Ft** került átutalásra, melynek célja a vegyipar hagyományait őrző, és a magyar kultúra részét képező múzeum anyagi alapjainak erősítése volt. A múzeum anyagaiból

bejárta a lépcsőfokokat, de mindvégig megmaradt közvetlen, kedves, segítőkész embernek. Alapítványunk tevékenységének az indítást óriási tapasztalatával meghatározó módon segítette. Emléke öröké bennünk él.

Az Alapítvány Kuratóriuma 2010. november 4. óta:

- ◆ Elnöke: Polinszky Gábor, közgazdász, ügyvezető Igazgató
- ◆ Tagja: dr Szalai István, okleveles fizikus, MTA doktora, egyetemi tanár, Mérnöki Kar Dékán
- ◆ Tagja: dr. Hancsók Jenő, okl vegyész-mérnök, MTA doktora egyetemi tanár,
- ◆ Tagja: dr. Horváth Károly, okl vegyész-mérnök, ügyvezető Igazgató
- ◆ Tagja: Polinszky Balázs, közgazdász

Alapítványunk az elmúlt időszakban tevékenységével igyekezett a Pannon Egyetem és jogelődje hagyományainak ápolása mellett a tudományos kutató munkában résztvevők szakmai fejlődését támogatni és segíteni. Ösztöndíj rendszerünk bevált, általánosan elfogadott és egyre népszerűbb a hallgatók között. Kiterjesztését tervezzük a PHD hallgatók irányába is.

A gazdasági válság és az ezzel kapcsolatos adózási szigorítások is elérték a civil szervezetek is, tehát rosszabb gazdasági körülmények között kell tevékenységünket végezni.

A negatív gazdasági hatásoknak nem szabad, hogy rossz hatással legyenek a megkezdett lelkes és sikeres munkánkra, különösen amikor az államilag finanszírozott képzés folyamatosan csökken, és a válság a tudományos élet az oktatás területén is erőteljesebben érezteti hatását.

Nem mondunk le azon célunkról, hogy alapítvány vagyónát úgy szeretnénk feltőkésíteni, hogy annak kamatai az egyéb adományokkal kiegészítve az a tárgy-évi kiadásokat minden évben fedezni tudja.

Veszprém, 2012. március 19.

Polinszky Gábor
a Kuratórium Elnöke

